

Ledningsstaben
Susanne H. Fredriksson

2018-03-26

Dnr: RUN 2018-14

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över "Ett land att besöka"

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet "Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95)".

Övergripande synpunkter

Besöksnäringen ingår som en viktig del i att bygga länets attraktionskraft. Region Östergötland betonar vikten av en sammanhållen nationell politik för besöksnäringen, som stärker det arbete som sker regionalt, mellanregionalt och lokalt. Region Östergötland ställer sig bakom utredningens förslag kring framtagande av ett nytt övergripande politiskt mål, nationell strategi och ett nationellt besöksnäringforum att inrättas på regeringskansliet. Viktigt att betona är att fortsatt positiv dialog med regioner och kommuner är central för att utveckla och stärka besöksnäringen.

Region Östergötland ser också vikten av att stärka och förtydliga uppdragen till berörda myndigheter/myndighetsgruppen och att detta ska ledas av Tillväxtverket. Vi ser också behovet av att tydliggöra myndigheternas roll i systemet och att man bör få i uppdrag att väga in besöksnäringens aspekter i sin ordinarie verksamhet. Vår bedömning är att man möjliggör ett effektivare arbete genom att styra detta med hjälp av villkorsbrev och effektiv uppföljning. Detta även för en regional och lokal nivå.

I Östergötland finns idag ett väl fungerande klustersystem, innovationsstrukturer och ett businessregionsamarbete vilket borgar för ett väl underbyggt stöd för besöksnäringens aktörer både regionalt och lokalt. I den regionala strukturen finns närheten till och dialogen med kommuner och näringsliv samtidigt som det finns en tydlig och strukturerad koppling till nationella aktörer både inom besöksnäringen och övriga myndigheter och departement. Därför ställer vi oss tveksamma till de tre alternativ till organisering som presenteras i utredningen utan förordar det förslag som Regionchefs nätverket presenterar i sin remiss för Svensk Turism. Det betyder i korta drag att vi förordar att Tillväxtverket får ett uppdrag att samordna och sprida kunskap men att man använder befintliga innovationsarenor (inkubatorer, acceleratorer och science parks) och med det som bas skapar regionala noder runtom i landet.

Ledningsstaben
Susanne H. Fredriksson

2018-03-26

Dnr: RUN 2018-14

Region Östergötland noterar att utredningen i sin ansats med att resa runt i landet för att fånga inspel från besöksnäringens aktörer såväl som från det offentliga. Vi ser inte att detta fullt ut återspeglas i utredningens beskrivningar eller förslag. Det vi saknar är ett mera uttalat fokus på förutsättningarna för aktörerna som förväntas vara de som ska utföra de ambitiösa mål vad gäller tillväxt i denna "Sveriges nya basnäring". Region Östergötland förordar därför att den samordnande funktionen får i uppdrag att låta aktörsperspektivet genomsyra de insatser för besöksnäringens utveckling. Detta kan säkerställas genom att nyttja de väl fungerande regionala tillväxsystem som redan idag finns men också att kontinuerligt på olika sätt efterfråga och uppmärksamma aktörernas behov och förutsättningar.

Utredningen är framtagen på mycket kort tid men har lyckats göra en omfattande nulägesanalys baserat på en detaljerad och kraftfull inhämtning av fakta och intervjumaterial.

Komplexiteten inom besöksnäringen återspeglas i utredningen vilket medfört att besöksnäringssverige i form av regioner, kommuner och övriga remissinstanser valt att med stor koordinering och överhörning synkronisera sina remissvar.

• Bakgrund och syfte

Det finns ett uttalat behov av att skapa en sammanhållen politik för en hållbar turism och en växande besöksnäring där målet är att besöksnäringen ska kunna verka som den export- och jobbmotor den har potential att vara.

Utredningen föreslår att det ska upprättas en nationell strategi för besöksnäringens utveckling, vilket är positivt och behovet finns. Dock måste vi ifrågasätta varför målbild och ambitionen att skapa en sammanhållen politik inte kopplas till "Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft" där de fyra samhällsutmaningarna har kompletteras med fyra prioriteringar som väl matchar besöksnäringens behov av prioriteringar. Dessa är;

- Innovation och företagande
- Attraktiva miljöer och tillgänglighet
- Kompetensförsörjning, samt
- Internationellt samarbete.

Region Östergötland ställer sig bakom förslaget att arbeta fram en ny nationell strategi för besöksnäringen men att bygga den och koppla den till den Nationella strategin och att strukturera den i enlighet med den Nationella strategins 4 huvudmål

De förslag och rekommendationer som ges är till största delen ur ett uppifrån-ner perspektiv.

De förslag som ges för att få till stånd en systemförändring pekar oftast på en myndighet eller statligt organ. Därmed finns risk för att myndighetsperspektivet blir dominerande vilket inte kommer att gynna utvecklingen av själva näringen.

Ledningsstaben
Susanne H. Fredriksson

2018-03-26

Dnr: RUN 2018-14

Både näringsdepartementet och utredningen ställer besöksnäringen i jämförelse med övrigt näringsliv och pekar ut den som Sveriges nya basnäring. Det för med sig en förväntan på kraftfull tillväxt men vi finner inte att utredningen ger förslag och förutsättningar som underlättar och skapar bättre förutsättningar besöksnäringens aktörer att leverera den tillväxten. Här behövs ett större perspektiv för de behov som näringen signalerar.

Överlag ser vi att behöver jobba med en attitydförändring till besöksnäringens olika delar och jämföra den med övrigt näringsliv. Därutöver föreslår vi att Näringsdepartementet ser hur man kan nyttja redan befintlig och väl fungerande system för besöksnäringssverige som bedrivs inom regional utveckling över hela landet. Här finns också innovationsplattformar, klusterbildningar och nätverk som drivs i regionerna som kan erbjuda de forum, koordinering och dialog som krävs för att koppla olika nivåer och hålla ett informationsflöde och dialog i besöksnäringens frågor.

Remissvar enligt remissens kapitelindelning

Kapitel 4 - Besöksnäringen en del av ett hållbart samhällsbygge
Hållbarhetsfrågorna är centrala inom besöksnäringen och vi ser det som självklart att man kopplar insatserna inom området till Agenda 2030. Vår bedömning är att det i utredningen saknas en gemensam bild för hur hållbarhet ska implementeras och genomsyra allt arbete på alla nivåer och även hur det kopplas till andra regionala insatser inom hållbarhet. Östergötland använder sig idag av Swedish Welcome-systemet för att säkerställa att kvalitet- hållbarhetsfrågorna både beaktas och belyses ute hos aktörerna. Swedish Welcome utvecklas väl och används idag av cirka hälften av landets regioner. Med Tillväxtverket som nationell huvudman, skulle detta kunna bli det gemensamma system som efterfrågas av branschen.

Kapitel 5 – Digitaliserad besöksnäring med fokus på delnings- och plattformsekonomi
Här anser vi att utredningen belyser frågan om digitalisering alltför smalt och att man bör ta ett aktörsperspektiv på frågan och att digitaliseringens möjligheter och utmaningar bör genomsyra allt utvecklingsarbete inom besöksnäringen.

Här saknas också förslag på hur man kan koppla och skapa samverkansplattformar där etablerade aktörer och produkter möter innovationer, ny digital teknik och lösningar för att skapa morgondagens gästupplevelser.

Kunden styr efterfrågan och här behövs nationella och regionala insatser för att stödja och kompetensutveckla aktörerna för att de över tid ska kunna möta framtida kunders behov och förväntningar. Detta behov ändras ständigt varför det krävs kontinuerliga satsningar och inte korta insatser och projekt inom området.

Kapitel 6 - Kompetensförsörjning

Region Östergötland ser utmaningarna som besöksnäringen delar med andra näringslivsområden och vi ser återigen stora möjligheter genom att koppla den till redan befintliga väl fungerande strukturer och plattformar. Här ställer vi oss bakom förslaget att arbeta med kompetenshöjande utbildningar helt digitalt för att säkerställa att personal har möjlighet att tillgodogöra sig utbildning oavsett var i landet man arbetar och att samma utbildningar finns tillgängliga oavsett vilken säsong man är verksam inom. Ett utökat samarbete med och satsning på YH-utbildningar är en möjlighet som inte fullt ut prövats men förordas.

Kapitel 7 - Utveckling, innovation och forskning

Region Östergötland förordar att strategisk och tillämpad forskning och utveckling med relevans för besöksnäringen t ex inom områden som logistik, smarta uppkopplade system, simulering och visualisering tillgängliggörs och erbjuds aktörerna inom besöksnäringen. Föreslås även här att idag väl fungerande regionala och lokala innovationsstrukturer och klusterbildningar nyttjas. Här finns också utrymme för att involvera delar av akademien, vilket skulle främja utvecklingen.

Vi förordar att Vinnova får ett särskilt uppdrag och resurser för att finansiera insatser inom FoU.

Kapitel 8 – Data, statistik och analys

Utredningen belyser väl både utmaningar och möjligheter inom insamling av data, statistik och analys men sett ur ett regionalt och kommunalt perspektiv så saknas tillförlitliga data jämförbara med övrigt näringsliv. Att kunna sätta besöksnäringens effekter i relation till övrigt näringsliv är en förutsättning för att få en stark position för besöksnäringen i ambitionen att vara en för Sverige viktig basnäring.

Region Östergötland tillstyrker utredningens förslag att ge Tillväxtverket ett stärkt mandat och ett tydligt uppdrag och resurser för att samordna och förstärka och utveckla nyckeltal för analys av besöksnäringen.

Region Östergötland deltar i det kunskapsnätverk kring analys och statistik som drivs av Tourism in Skåne och föreslår att fler liknande kluster för kunskapssamarbete utvecklas.

Kapitel 9 - Trafikutbud och transporter

Givet nuläget för hur dagens turister förflyttar sig i landet vilket är till 85% med bil, så ser vi ett stort behov av att utveckla alternativa transport- och färdmedel för att nå hållbarhetsmålen. Kollektivtrafiken i Östergötland utgör en möjlighet för turister att resa till och från de större orterna men för att kunna besöka flertalet attraktioner, naturupplevelser och besöksmål behövs ytterligare alternativ. Här finns stora möjligheter för innovationer och forskning att bidra med hållbara framtidslösningar och vi föreslår att koordineringen av sådana satsningar handläggs i regionerna.

Kapitel 10 - Naturturism

Region Östergötland vill betona vikten av att den nationella strategin bör gå följa den delstrategi för naturturism som nu tas fram av och för besöksnäringen. Vi ser också att berörda myndigheter och statliga bolag behöver utöka sitt samarbete och att myndighetsgruppen har möjlighet att koordinera frågorna kring naturturism.

Region Östergötland ser också att behov av att hitta hållbara lösningar för hur turisterna kan ”styras” för att bevara skyddade områden men också för att kunna erbjudas kvalitativa upplevelser med god service.

Inom detta område behövs också förhållandet till markägare utmed leder och skyddade områden hanteras.

Kapitel 11 – Kulturturism

I utredningens saknas ett av de fem nationella kulturpolitiska målen som tydligast kan kopplas till en politik för hållbar turism och växande besöksnäring – målet om barns och ungas rätt till kultur. Här ser vi behovet av ett förtydligande inte minst därför att familjer med barn är en huvudmålgrupp för besöksnäringen i Östergötland.

Vi ser också stora möjligheter i att besöksnäringen aktivt deltar i samverkansmodellen och framtagandet av kulturplanen. I utredningen föreslås Tillväxtverket och Kulturrådet gemensamt arbeta med frågan om sambandet mellan besöksnäring och kulturella och kreativa näringar, vi stöder det förslaget och ser positivt på den nationella samordning som föreslås. Ett tydliggörande av olika myndigheters uppdrag och samordningsbehov är värdefullt för framtida utveckling av området. Vi ser att Riksantikvarieämbetet spelar en stor och viktig roll när det gäller förslagen till samverkan med andra myndigheter kring utvecklingen av kulturmiljöer, samverkan runt museers utvecklingsuppdrag och delar av det digitaliserade kulturarvet relaterat till besöksnäringen. Vi poängterar även vikten av dialog med besöksnäring, regioner, kommuner och civilsamhället och att kulturplanerna är ledande i sammanhanget.

Region Östergötland ser också behovet av ett större fokus på svensk design, livsstil, film och nya innovativa kulturyttringar. Därutöver ser vi stora möjligheter för kulturen att nyttja innovationer och nya applikationer inom AI och VR för utveckling av nya produkter som på olika sätt kan synliggöra kultur och kulturarv.

Kapitel 12 - Måltidsturism

Region Östergötland instämmer i utredningens förslag att i den nationella strategin koppla delstrategin för utveckling av måltidsturism till den nationella livsmedelsstrategins mål och insatser.

Vi ser också att man bör se över hur regelbördan kan förenklas för företagen och i enlighet med förslagen i kapitel 14.

Ledningsstaben
Susanne H. Fredriksson

2018-03-26

Dnr: RUN 2018-14

Kapitel 13 – Evenemangs- och möteslandet Sverige

Region Östergötland ställer sig tveksam till förslaget om representationsstöd som en relevant och tillräcklig insats för att attrahera stora internationella evenemang. Idag står oftast regioner, kommuner och destinationer inför risken tillsammans med arrangerande organisation vilket inte är tillräckligt. En statlig garanti skulle vara ett mera kraftfullt verktyg som skulle kunna ge bättre effekt.

Kapitel 14 – Regler, tillstånd och tillsyn

Att förenkla för företag i besöksnäringen är avgörande för fortsatt tillväxt och utveckling. Region Östergötland ställer sig bakom utredningens förslag att vidareutveckla och förenkla hanteringen av tillstånd enligt det arbets sätt som tagits fram av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Vi ser också stora möjligheter att bli första område som skulle kunna hanteras helt digitalt i sammanhanget.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ser vi att bara det faktum att utredningen genomförts på ett så pass brett angreppssätt ger stora möjligheter till en attitydförändring till besöksnäringens frågor vilket kommer att gynna utveckling och tillväxt för Sveriges nya basnäring.

Det förutsätter dock en fortsatt medverkan och dialog med regioner och kommuner. Det krävs dock ett förtydligande i hur de ekonomiska insatser som krävs i en del av förslagen berör regioner och kommuner.

Anita Jernberger
Regionutvecklingsnämndens
ordförande

Andreas Capilla
Regionutvecklingsdirektören